

Instruktion

Fastställt av: Anders Johansson

Upprättat av: Andreas Hedman

Granskare: Lena MH Lindberg

Organisation gäller inom: Hälso- och Sjukvårdsförvaltning

Basala hygienrutiner**Förändringar från föregående utgåva**

Språklig bearbetning och byte av mall.

Omfattning

Anvisningen gäller för personal och studerande inom hälso- sjuk- och tandvård i Region Västerbotten, som utför undersökning, vård eller behandling.

Bakgrund

Basala hygienrutiner ska följas av all vårdpersonal oavsett vårdform och om det finns någon känd smitta eller inte hos en patient. Basala hygienrutiner innebär korrekt användning av handdesinfektion, handskar, plastförkläde och kortärmad arbetsdräkt i vård- och undersökningssituationer. Följsamhet till basala hygienrutiner minskar risken för smittspridning, förebygger uppkomst av vårdrelaterade infektioner (VRI) och förhindrar onödigt lidande för patienter.

Syfte

Rutinerna ska genom en 100 % följsamhet skydda patienter, vårdpersonal och studenter mot infektioner inom Region Västerbottens verksamheter. Dokumentet är ett komplement till Vårdhandboken - avsnittet om Basala hygienrutiner och klädregler.

Lagar och andra krav

- SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård och omsorg
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- AFS 2018:4 Smittorisker Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om smittorisker

---

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Ansvar och befogenheter

Verksamhetschefen ansvarar för att riktlinjerna är kända och för att organisera arbetet så att riktlinjerna kan följas. Varje medarbetare har personligt yrkesansvar att följa riktlinjerna.

Beskrivning/Genomförande

Grundläggande förutsättningar för att korrekt kunna utföra basala hygienrutiner är att

- ringar, klocka eller armband inte används
- naglarna är korta, rena och utan konstgjorda material (konstgjorda naglar/nagellack är inte tillåtet)
- kortärmad arbetsdräkt används i patientnära arbete (se anvisning Klädregler)
- bandage och stödskenor inte används
- hår eller skägg som riskerar att hamna i arbetsfältet är uppsatt
- vid användande av huvudduk ska denna fästas så den inte lossnar, nedhängande delar ska vara instoppade i halslinningen och den ska vara synligt ren och bytas dagligen.

Handdesinfektion

Desinfektera händerna med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel

- direkt före och efter vårdmoment och patientkontakt
- före rent arbete, till exempel hantering av mat, läkemedel, sterilt eller desinfekterat material
- före och efter undersökning, sängbäddning och handskanvändning
- före och efter aseptiskt arbete, till exempel katetrisering, sårvård, injektioner

Ta rikligt med handsprit, och gnid in händerna, fingertopparna, mellan fingrarna, i tumgreppet och upp till armbågarna.

Handtvätt

Tvätta händerna med flytande tvål

- om de är synligt smutsiga eller känns smutsiga
- efter vård av patient med mag-tarmsymtom
- före hantering av livsmedel
- efter toalettbesök

Torka torrt med rent papper efter handtvätt och desinfektera därefter händerna.

Torr och narig hud på händerna kan ge upphov till torrsprickor, hudproblem och nagelbandsinfektioner. Tvål är uttorkande för huden så tvätta därför inte händerna i onödan med tvål.

Desinfektera i stället händerna med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel. Använd handkräm i anslutning till rast eller vid arbetspassets slut.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Handskar

- Handskar ska användas vid risk för kontakt med kroppsvätska (ex urin, avföring, blod).
- Handskmaterialet påverkas av slitage och kemikalier, vilket medför att handskar inte ska användas längre tid, inte heller spritdesinfekteras, tvättas eller återanvändas.

Korrekt handskanvändning innebär att

- händerna desinfekteras innan handskar tas ur kartongen
- smutsigt och rent inte berörs omväxlande, även med handskar på händerna
- handskar byts mellan olika vårdmoment hos samma patient
- samma handske aldrig används till flera patienter
- händerna desinfekteras efter att handskar använts
- handskar kasseras direkt efter användning.

Plastförkläde

Plastförkläde för engångsbruk med eller utan ärm används för att skydda arbetsdräkten vid patientnära arbete och sängbäddning, samt när det finns risk för kontakt med kroppsvätska (ex urin, avföring, blod). Plastförkläde utan ärm rekommenderas i första hand.

Plastförkläde/engångsskyddsrock används endast till en patient och kasseras efter varje användning.

Stänkskydd

Visir eller skyddsglasögon och vätskeresistent munskydd typ IIR används vid risk för stänk mot ansiktet.

Historik

Ersätter tidigare verksamhetsdokument 267495.

Utarbetat av

Vårdhygien, Region Västerbotten

Referenser

[Vårdhandboken, Basala hygienrutiner](#)

[Basal hygien i vård och omsorg, Socialstyrelsens utbildning](#)

[Att förebygga vårdrelaterade infektioner](#)

[SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård och omsorg](#)

[Vårdhygien, Region Västerbotten](#)

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.